

RTU studiju kurss "Gerontoloģija un geriatrija"

0L000 Liepājas akadēmija

Vispārējā informācija

Kods	LA0116
Nosaukums	Gerontoloģija un geriatrija
Studiju kursa statuss programmā	Obligātais/Ierobežotās izvēles
Atbildīgais mācībspēks	Gundega Tomele - Doktors, Docents
Mācībspēks	Ilze Miķelsone - Doktors, Profesors Dina Berloviene - Pasniedzējs
Apjoms daļās un kredītpunktos	1 daļa, 3.0 kredītpunkti
Studiju kursa īstenošanas valodas	LV
Anotācija	Studiju kursā apgūst zināšanas un prasmes, lai veicinātu izpratni par cilvēka novecošanās procesiem un sekmētu iemaņu apguvi darbā ar veciem cilvēkiem, sniedzot logopēda palīdzību. Studiju procesā tiek izziņāta gerontoloģijas būtība, likumsakarības un cilvēka novecošanās veidi, kā arī pētīta vecu cilvēku personības attīstība.
Mērķis un uzdevumi, izteikti kompetencēs un prasmēs	Studiju kursa mērķis ir attīstīt izpratni par cilvēka novecošanās procesiem un sekmēt iemaņu apguvi darbā ar veciem cilvēkiem logopēda palīdzības sniegšanā, saistot ar veselības problēmu identifikāciju vecumā. Studiju kursa uzdevumi: 1. Izziņāt gerontoloģijas būtību, likumsakarības un cilvēka novecošanās veidus. 2. Izpētīt vecu cilvēku personības attīstību periodā pēc 60 gadiem. 3. Veidot sabiedrības izpratni par pamatprincipiem un paņēmieniem aktīvas novecošanas veicināšanai. 4. Izvērtēt geriatriskās problēmas vecu cilvēku aprūpē. 5. Pilnveidot izpratni un prasmes darbā ar veciem cilvēkiem, sniedzot logopēda palīdzību.
Patstāvīgais darbs, tā organizācija un uzdevumi	1. Vecu cilvēku novecošanās iezīmes. Izveidot analītisku pārskatu par novecošanās iezīmēm fiziskajā, emocionālajā, racionālajā, sociālajā un garīgajā aspektā. Veikt secinājumus, kas sastāv no konstatējošās daļas un sava subjektīvā sprieduma / interpretācijas. 2. Intervija ar vecu cilvēku. Izziņāt vecu cilvēku attieksmi un izpratni par novecošanās posma būtiskiem jautājumiem. Veikt intervijas transkripciju, analīzi, secinājumus. 3. Pašrefleksija. Izmantojot kādu no refleksijas metodēm, veikt savas darbības izvērtējumu darbā ar veciem cilvēkiem. 4. Referāts par ieteicamo uzturu un aktivitātēm osteoporozes profilaksei. Pamatojoties un teorētisko avotu apskatu, izvērtēt aktualitātes osteoporozes profilaksē. 5. Intervija ar vecu cilvēku. Izvērtēt veca cilvēka aprūpes vajadzības, būtiskākās problēmas un izvirzīt risinājumu. 6. Geriatrisko novērtēšanas skalu lietojums. Izmantot dažādas geriatriskās novērtēšanas skalas un salīdzināt iegūtos rezultātus ar mini uztura novērtēšanas rezultātiem, novērtēt veca cilvēka uzturu.

Literatūra	Obligātā / Obligatory: 1. Alternatīvās aprūpes rokasgrāmata. (2002). Sociālās palīdzības fonds. 2. Andrējevs, N., & Andrējeva, T. (2006). Praktiskā geriatrīja: Iekšējās slimības vecāka gadagājuma pacientiem. Rīga: [b. i.]. 3. Doidžs, N. (2017). Smadzeņu noveco, tās mainās. J. Rozes apgāds. 4. Eriksons, E. (1998). Identitāte: Jaunība un krīze. Jumava. 5. Jayna, M., & HolroydLeduc, M. D. F. (2012). Evidencebased geriatric medicine: A practical clinical guide. Blackwell Publishing Ltd. 6. Liepiņa, S. (1998). Gerontoloģijas psiholoģiskie aspekti. RaKa. 7. Vellas, A. J. (2012). Pathy's principles and practice of geriatric medicine. John Wiley & Sons. 8. Svence, G. (1999). Attīstības psiholoģija: Vecums, vēlīnā brieduma gadi. Zvaigzne ABC. Papildu / Additional: 1. Abele, A. (1999). Gerontoloģiskā sociālā darba vēsturiskā attīstība Latvijā. SDSPA "Attīstība". 2. Krūmiņš, J. (1993). Iedzīvotāju mūža ilgums – tendences un palielināšanās problēmas. Latvijas Universitāte. 3. Miķelsone, I. (2008). Cilvēka dzīves cikls: Mācību līdzeklis sociālā darba speciālistiem. Liepājas Universitāte. 4. Rumba, S. (n. d.). Gerontoloģiskā sociālā darba specifika. Dzīves jautājumi IX. SDSPA "Attīstība". 5. Pasaules Veselības organizācija, Pasaules Psihiatru asociācija. (2003). Stigmas un diskriminācijas samazināšana pret veciem cilvēkiem ar garīgiem traucējumiem. 6. Svence, G. (2006). Pieaugušo psiholoģija. RaKa. 7. Vaillant, G. E. (1995). The wisdom of the ego. Harvard University Press. Citi informācijas avoti / Other sources of information: Raksti krājumos: 1. Diehl, M., & Wahl, H.-W. (Eds.). (2015). Annual review of gerontology and geriatrics: Vol. 35. Subjective aging: New developments and future directions. Springer Publishing Co. 2. Masciadrelli, B. P. (2014). "I learned that the aging population isn't that much different from me": The final outcomes of a Gero-Ed BEL project. Journal of Gerontological Social Work, 57(1), 24–36. 3. Zinātniskajās datu bāzēs (EBSCO, Web of Science, SAGE Journal, Cambridge Journals Online, Science Direct, SCOPUS, Britannica Online u. c.) pieejamās publikācijas gerontoloģijas un geriatrijas jomās.
Nepieciešamās priekšzināšanas	Cilvēka anatomijā un fizioloģijā, neiroloģijā un psihiatrijā, neiropsiholoģijā. Cilvēka anatomija un fizioloģija Neiroloģija un psihiatrija I, II Neiropsiholoģija Ievads logopēdijā un logopēdijas vēsture

Studiju kursa saturs

Saturs	Pilna un nepilna laika klātienēs studijas		Nepilna laika neklātienēs studijas	
	Kontakt stundas	Patstāv. darbs	Kontakt stundas	Patstāv. darbs
Gerontoloģijas jēdziens, gerontoloģijas būtība un likumsakarības. Cilvēka novecošanās veidi: bioloģiskā, psiholoģiskā, sociālā novecošanās.	4	6	2	8
Vecu cilvēku attīstības iespējas: fiziskā sfēra, emocionālā sfēra, racionālā sfēra, sociālā sfēra, garīgā sfēra.	4	6	2	8
Vēca cilvēka attieksme pret savu novecošanos: ilgdzīvotāji, vecvecāki, laulība, sociālās intereses, savas dzīves novērtēšana, brīvais laiks, nāve u. c.	4	6	2	8
Logopēda darbs ar gerontoloģiskajiem klientiem.	4	8	2	10
Svarīgākās novecošanas izraisītās izmaiņas cilvēka orgānu sistēmās: sensorā sistēma, kustību koordinācija, sirds asinsvadu sistēma, elpošanas orgānu sistēma, gremošanas orgānu sistēma, urīna izvadorgānu sistēma, neiroloģiskā sistēma, kaulu muskuļu sistēma, endokrīnā sistēma, reproduktīvā sistēma, āda.	4	6	2	8
Uztura nepietiekamība kā geriatriskās atkarības pazīme. Geriatriskās novērtēšanas skalas. Vēca cilvēku slimību atipiskās izmaiņas. Demence, veidi, izpausmes parādības un iespējamā ietekme uz senioru uzturu.	4	6	2	8
Vēca cilvēka aprūpes vajadzības, galvenās problēmas un to risinājumi.	4	6	2	8
Gerontotehnoloģijas, to nozīme. Geriatriskā rehabilitācija. Gerontotehnoloģiju lietojums vecu cilvēku aprūpē.	4	8	2	10
Kopā:	32	52	16	68

Sasniedzamie studiju rezultāti un to vērtēšana

Sasniedzamie studiju rezultāti	Rezultātu vērtēšanas metodes
ZINĀŠANAS: Ir zināšanas par cilvēka novecošanās procesiem un par logopēdiskās palīdzības iespējām veciem cilvēkiem.	Studiju kursa apguve tā noslēgumā tiek vērtēta 10 ballu skalā, summējot pozitīvos vērtējumus, vadoties pēc šādiem kritērijiem: iegūto zināšanu apjoms un kvalitāte, iegūtās prasmes un kompetence atbilstoši plānotajiem studiju rezultātiem. Vērtējumu veido patstāvīgo darbu izpilde un pārbaudījumi studiju kursa laikā, aktīva dalība praktiskajās nodarbībās, semināros. Eksāmens: teorētiskās zināšanas.

PRASMES: Prot analizēt, kritiski izvērtēt un strukturēt iegūto informāciju, atbilstoši logopēda darbības saturam.	Studiju kursa apguve tā noslēgumā tiek vērtēta 10 ballu skalā, summējot pozitīvos vērtējumus, vadoties pēc šādiem kritērijiem: iegūto zināšanu apjoms un kvalitāte, iegūtās prasmes un kompetence atbilstoši plānotajiem studiju rezultātiem. Vērtējumu veido patstāvīgo darbu izpilde un pārbaudījumi studiju kursa laikā, aktīva dalība praktiskajās nodarbībās, semināros. Eksāmens: teorētiskās zināšanas.
KOMPETENCE: 1. Īsteno pozitīvu savstarpējo mijiedarbību un apliecina pozitīvu attieksmi darbā ar veciem cilvēkiem. 2. Spēj iesaistīties un piedalīties pētnieciskajās aktivitātēs, risināt problēmjautājumus, sniegt logopēda palīdzību veciem cilvēkiem.	Studiju kursa apguve tā noslēgumā tiek vērtēta 10 ballu skalā, summējot pozitīvos vērtējumus, vadoties pēc šādiem kritērijiem: iegūto zināšanu apjoms un kvalitāte, iegūtās prasmes un kompetence atbilstoši plānotajiem studiju rezultātiem. Vērtējumu veido patstāvīgo darbu izpilde un pārbaudījumi studiju kursa laikā, aktīva dalība praktiskajās nodarbībās, semināros. Eksāmens: teorētiskās zināšanas.

Studiju rezultātu vērtēšanas kritēriji

Kritērijs	% no kopējā vērtējuma
Patstāvīgie darbi un pārbaudījumi	40
Diskusijas praktiskajās nodarbībās un semināros	20
Eksāmens	40
Kopā:	100

Studiju kursa plānojums

Daļa	KP	Stundas			Pārbaudījumi		
		Lekcijas	Prakt d.	Laborat	Ieskaite	Eksām.	Darbs
1.	3.0	16.0	16.0	0.0		*	